

Lustrum

Sollemnia aedificii a. D. MCMXI inaugurati

Separatum

Lustrum

Ménesi út 11–13.
Sollemnia aedificii a.D. MCMXI inaugurati

Ediderunt
László Horváth, Krisztina Laczkó, Károly Tóth,
et
András Péterffy (Appendix)

Typotex Kiadó–Eötvös Collegium
Budapest, 2011

Sumptibus NKA

nka
Nemzeti Kulturális Alap

© Auctores et compositores, 2011
ISBN 978 963 279 441 9

Lócsi Levente

Bertényi Iván

Igazgatói működésem az Eötvös József Collegiumban (1993–1996)

Igazgatói működésem három éve a hanyatlás időszakának tekinthető országos viszonylatban – és a Collegium életében egyaránt. Hazánk gazdasági helyzetének romlása, az egyre nehezebben kezelhető pénztelenség állapota a Collegium életére is kihatott. Ehhez társult az (örökölt) gazdasági vezető módszereinek minisztériumi elutasítása, a helyébe lépő új vezető által (kényszerűségből) kialakított szigorítások átvitele az intézmény életére és az ezzel járó hallgatói és tanári elégedetlenség.

Ilyen körülmények közt már a „szinten tartás” is komoly eredménynek tűnhetett, újabb fejlesztésekre aligha kerülhetett sor. Ilyen volt mégis a spanyol nyelv tanulási lehetőségének a biztosítása egy új óraadó tanárnő, Bubnó Hedvig bevonásával.

A meglévő műhelyek közül továbbra is az intézmény falain is túlnövő hírnek örvendett a Géher István és Gedeon Mária nevével fémjelzett Angol–Amerikai Műhely, és igen komoly érdemeket szerzett a Collegium centenáriumának előkészítésében, az intézmény múltjának feldolgozásában oroszánrész vállaló Történész Műhely, amelynek vezetését Kósa László professzor vette át.

A Collegium 1993 és 1996 közt is helyet adott a modern magyar irodalomnak – ebben Lator László szerzett felülmúlhatatlan érdemeket. Ezekben az években volt a Collegium lakója Szabó T. Anna és Dragomán György, és ekkor szerveződött – legnagyobbrészt Harangi Mária munkájának köszönhetően – a sok éven át sikeres előadásokat tartó Drámakör. A régi hagyományokat követve folytattuk neves személyek meghívását is: így tett látogatást és tartott nagy érdeklődéssel kísért előadást Tempfli József nagyváradi római katolikus püspök és Habsburg Ottó, a Páneurópai Unió elnöke.

Igazgatóságom időszakára esett az intézmény fennállásának 100. évfordulója 1995-ben. Előkészítésében számos ötletet meríthettem anyaintézményünkötől,

az École Normale Supérieure ugyanis 1994-ben ünnepelte alapításának 200. évfordulóját, és erre az alkalomra meghívták az ő mintájukat követő japán, olasz és magyar intézmények igazgatóit is. Itthoni gondjaimra némi gyógyírül szolgált, hogy elnökletem alatt a vitázók úgy összevesztek, hogy a „parlamentarizmus” szabályait is felrúgva üvöltöztek egymással. Hazatérve megértőbben szemlélhettem a régi collegisták egymás ellen feszülő indulatait.

A százéves évforduló „országos eseménnyé” vált nagy tévé-, rádió- és sajtónyilvánossággal. Megrendeztük „minden idők” collegistáinak találkozóját, amelyre meglepően nagy számban jöttek el az 1950 előtti időszak végzettjei és meglepően kevesen a (szintén meghívott) akkori bentlakó hallgatók közül.

A legveszélyesebb kihívás az intézmény jogi helyzetének rendezetlensége volt. Egy miniszteri rendelet visszaadta a Collegiumnak régi, főiskolai rangját, az új felsőoktatási törvényből azonban kimaradtunk, így „létezésünk” egy miniszteri rendelettől függött. Ráadásul a magáról akkoriban sokat hallató „Láthatatlan Kollégium” vezetői egyre gyakrabban emlegették, hogy hamarosan „láthatóvá” válnak, és a nem hivatalos információk szerint székhelyüknek az Eötvös Collegium lett kiszemelve. Egyetértve a Kuratóriummal ezért úgy döntöttünk, hogy „visszatérünk” az Eötvös Loránd Tudományegyetem védőszárnyai alá. (Egyes régi kollégisták – nem ismerve a döntés indokait – azóta is árulónak tartanak ezért.) További problémát jelentett a hallgatóság viselkedése. Bizonyos álliberális indíttatásoktól vezérelve és részben az akkor még fiatal „új” magyar demokrácia országos szintű politikai vitáinak a hatása alatt is a Diákbizottság vezetői egyre kevesebbet foglalkoztak tanulmányaikkal és egyre többet a kollégiumi szórakozóhely, az Estike ügyeivel. Számos kérdésben konfrontálódtak is az igazgatóval... Heves vitákat folytattak az akkor újraalkotandó Szervezeti és működési szabályzat egyes cikkeiről, csökkenteni kívánták azt a tanulmányi átlageredményt, amelynek el nem érése a collegiumi tagság elvesztésével járt. Állandó problémát jelentett az előírt két középfokú állami nyelvvizsga teljesítése. Volt hallgató, aki két hamis nyelvvizsga-bizonyítványt nyújtott be. Együttműködve a Rigó utcai nyelvvizsgaközponttal sikerült rövid úton leleplezni az illetőt, aki távozott az intézményből.

Munkám során sok segítséget kaptam kurátorunktól, Keresztury Dezsőtől, majd az ő halála után Benda Kálmántól, Pusztai Ferenctől, a Kuratórium elnökétől, a minisztériumban a két volt kollégistától, Bakos Istvántól és Szövényi Zsolttól. Segített tanácsaival az én hallgatókoromban az intézményt igazgató Tóth Gábor is. A műhelyvezetők közül Kósa Lászlónak köszönhetem a legtöbbet, de a Collegium valamennyi tanárának, munkatársának is halálával tartozom, közülük is különösen Markó Veronika emelhető ki, akinek kizárólagos jó tulajdonsága volt: egyedül ő tudta elolvasni kézírásomat.

Tartalomjegyzék

<i>Laudationes externorum</i>	9
René Roudaut	11
François Laquièze	14
Monique Canto-Sperber	15
Salvatore Ettore	16
Andrea Ferrara	18
Chiara Faraggiana di Sarzana	21
P. J. Rhodes	23
Herwig Maehler	24
Chris Carey	26
Mike Edwards	28
Shawn Gillen	29
Nikolaus Hamm	32
Elisabeth Kornfeind	34
Leonore Peer	36
Christian Gastgeber	38
Hermann Harrauer	42
Herbert Bannert	45
Jana Grusková	46
Christine Glaßner	47
August Stahl	48
Javier Pérez Bazo	50
Alicia Gómez-Navarro	52
<i>Laudationes Hungarorum</i>	57
Réthy Miklós	59
Hoffmann Rózsa	61
Dux László	65
Mezey Barna	67
Szepessy Tibor	70
Hiller István	73
Keszei Ernő	74
Dezső Tamás	76
Kozma László	77

Soós Anna	79
Pintér Károly	82
Kátai Zoltán	84
Körmendy Mariann	85
Karsai György.....	87
Kincses János	90
<i>Rectores</i>	93
Conspectus	95
Gerevich Tibor: Az Eötvös Collegium története – Bartoniek Géza (1854–1930)	96
Kiss Jenő: Gombocz Zoltán életéről és munkásságáról	103
Markó Veronika: Szabó Miklós	113
Nagy János: Keresztury Dezső	126
Pál Zoltán: Lutter Tibor	132
Szijártó István: A világra nyitott ablak	136
Vekerdy József	145
Bertényi Iván: Igazgatói működésem az Eötvös József Collegiumban (1993–1996) . . .	147
Bollók János.....	149
Takács László	154
<i>Historica • Res gestae</i>	161
Gángó Gábor: Eötvös József és barátai egyetemi éveiről, különös tekintettel a politikatudományi képzésre	163
Garai Imre: A magyar középiskolai tanári szakma kialakulása	176
Tóth Magdolna: „A budai parti ígéretföldje”	203
Kovácsik Antal: Az Eötvös Collegium Ménesi úti épületének felavatása a korabeli sajtó tükrében	211
Markó Veronika: Hogyan lett az Eötvös József Collegium könyvtárából az Irodalomtudományi Intézet Eötvös Könyvtára?	220
Szojka Emese: Fülep Lajos néprajzi gyűjteménye	236
Kucsman Árpád: Kémikusok a régi Eötvös Collegiumban	272
Győri Róbert: A múlttal való tudományos leszámolás – Eötvös collegista geográfusok az 1950-es években	288
Czifrusz Márton: Helyek és pozíciók újraírása – Wallner Ernő, Lettrich Edit és a hazai szociálgeográfiai iskola viszonya Mendöl Tibor örökségéhez	312
Tóth Károly: Művészettörténészek az Eötvös Collegiumban (1896–1950).....	328
Ritoók Zsigmond: Klasszika-filológia az Eötvös Collegiumban.....	345
Kucsman Árpád – Liptay György: Eötvös-kollégisták a Fasori Gimnázium tanári karában	348
Kapitány Adrienn: Az 1950-es évek a Kollégium történetében.....	365

Marafkó László: Nagyhatalmak ugratása, avagy groteszk lapok az Eötvös Kollégium félmúltjából	378
Dénes Iván Zoltán: Diákmozgalom Budapesten 1969-ben	383
Bakos István: Emlékeim a kollégista Kilencekről	401
ifj. Arató György: „Szabadság a jelszavunk” Március 15-e az Eötvös Kollégiumban, 1955–1984	410
Szabics Imre: Az Eötvös József Collegium és az École Normale Supérieure	419
Nemes Tibor: Az Eötvös Collegium és az École Normale Supérieure közötti közvetlen kapcsolatok újraélesztése a 80-as években	428
Bubnó Hedvig: Összefoglaló a collegiumi spanyol nyelvoktatásról, 1992–2010	432
<i>Historica • Magistri</i>	435
Korompay H. János: Horváth János és az Eötvös Collegium	437
Móser Zoltán: Ha a szellem napvilága ragyog	456
Farkas Zoltán et alii: Czebe Gyula élete dokumentumokban	463
Szakály Sándor: Szurmay Lajos, tábornok az Eötvös Collegiumból	553
Szávai János: Gyergyai Albert és az Eötvös Collegium	563
Ress Imre: Hugo Kleinmayr és a germanisztikai oktatás megalapozása az Eötvös Collegiumban	570
Kiss Jenő: Zsirai Miklós	579
Keszthelyi Lajos: Bay Zoltán	596
Pál Zoltán: Keresztury Dezső igazgatósága az állambiztonsági megfigyelések tükrében	599
Keszthelyi Lajos: Faragó Péter	612
Farkas Zoltán: Gyóni Mátyás	617
Papp István: Kettős ügynök – Nagy Péter, Szabó Dezső és az állambiztonság	625
Balogh Elemér: Szász Imre versus Brusznai Árpád	638
Bottyán Gergely: Antal László és a mai magyar nyelvtudomány	643
Dörnyei Sándor: Emlékezés Tomasz úrra	648
Ifj. Tomasz Jenő: Tomasz úr és az Eötvös Collegium	653
<i>Memorabilia</i>	683
„Felújítani azt, ami érdemes” – Beszélgetés Elekfi Lászlóval	685
Tóth Gábor: Az idő sodrában	709
Lekli Béla: Az Eötvös Kollégium az 1956 utáni években	836
Gereben Ferenc: Egyetemi évek (1962–1967)	838
Kósa László: Az Eötvös Kollégiumban éltem én is (1963–1967)	861
Bakos István: Az Eötvös Kollégium autonómiaöregvései és Baráti Körének megalakítása	889
Galántai Ambrus: Szubjektív történelem	899

Studia Germanica 923

Balázs Sára: "Freiwillig dient der Geist":

Germanistik in der Veranstaltungsreihe des Lustrum Saeculare Collegii 925

Eve-Marie Kallen: Dezső Keresztury als Kulturvermittler und Pädagoge

und das Eötvös-Collegium 928

August Stahl: „Schlussstück“. Rilkes Sicht und Deutung des Todes 944

Frank Baron: Die Entstehung des Faust-Mythos im 16. Jahrhundert 962

Christine Glaßner: Zur handschriftlichen Überlieferung der Visiones Georgii 967

András F. Balogh: Schlacht der Stereotype in der Vngrischen

Schlacht des Jacob Vogel 975

Ilona Feld-Knapp Cathedra Magistrorum – Lehrerforschung.

Lehrer-Denken und Lehrer-Wissen 982

Géza Horváth: Elmar Tophoven, der Begründer des Europäischen

Übersetzer-Kollegiums 997

Anita Czeglédy: „Schutzmarke: der Steg.“

Interkulturalität in Márton Kalász' Lyrik 1006

Studia Slavica 1021

Katalin Kroó: Slawistik in der Veranstaltungsreihe

des Lustrum Saeculare Collegii 1023

Urs Heftrich: Lew Tolstoi und Anton Tschechow: Zum Doppeljubiläum 2010 1025

Bettina Kaibach: Raum für Nostalgie: Steppe und Prärie in Anton Čechovs Step'

und Willa Cathers My Ántonia 1032

Wolf Schmid: Eventfulness and Context 1052

Studia Classica 1065

Tamás Mészáros: Klassische Philologie in der Veranstaltungsreihe

des Lustrum Saeculare Collegii 1067

Mike Edwards: The Application of Criticism to Textual Criticism 1069

Herwig Maehler: Pindar und die Tyrannen 1076

P. J. Rhodes: The Erxadieis inscription 1084

Artes 1093

Teleki Pál, a Collegium kurátora (1920–1941) 1095

Epikus és komikus collegiumi enumeráció 1935-ből – Közreadja: Takács László 1100

Farkas Zsuzsa: Fotótörténeti adalékok az Eötvös Collegium archív fotóiról 1119

Sütle Ágnes Katalin: Az Eötvös Collegium épülete 1137

Havas László: Hadrianus mint Pseudo-Alexandros? 1146

Sántháné Gedeon Mária: Kultúraközi kommunikáció: magyarságkép az angol mint lingua franca tükrében	1156
Csuday Csaba: Az irodalom: „negatívan élni”	1161
Szlukovényi Katalin: Kollégisták, költők, korszakok: szépirodalmi hagyományok az Eötvös Collegiumban	1165
<i>Membra et alumni</i>	1179
<i>Pro patria defuncti</i>	1211
Tartalomjegyzék	1215
Appendix – Mellékletek jegyzéke	1221

Kedves Olvasó!

Önre gondoltunk, amikor a könyv előkészítésén munkálkodtunk. Kapcsolatunkat szorosabbra fűzhetjük, ha belép a *TypoKlubba*, ahonnan értesülhet új kiadványainkról, akcióinkról, programjainkról, és amelyet a www.tygotex.hu címen érhet el. Honlapunkon megismerkedhet kínálatunkkal is, egyes könyveinknél pedig új fejezeteket, bibliográfiát, hivatkozásokat találhat, illetve az esetlegesen előforduló hibák jegyzékét is letöltheti.

Kiadványaink egy része e-könyvként (is) kapható:

www.interkonyv.hu

Észrevételeiket a velemeney@tygotex.hu e-mail címen várjuk.

Kiadja az Eötvös Collegium és a Typotex Kiadó, az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

Felelős kiadó: dr. Horváth László – Votisky Zsuzsa

Tördelte: Vidumánszki László

A borítót tervezte: Tóth Norbert

Terjedelem: 85,6 (A/5) ív

Nyomta és kötötte: Séd Nyomda, Szekszárd

Felelős vezető: Katona Szilvia